

TUDI TO LETO BOMO SKRBELE ZA UREJANJE OKOLJA

Bodo osate zamenjale blagajane?

Letošnji tretji krog akcije »Videva in urejenosti bivalnega okolja« nas je nadvse prijetno presenetil. Dobili smo sicer 14 prijav, kar je od 38-ih krajevnih skupnosti malo, je pa zato več kakor lani in ker se držimo načela, da se počasi in vztrajno daleč pride, smo z omenjeno številko nadvse zadovoljni. To pa ne pomeni, da se ne morejo prijaviti še vse tiste Krajevne skupnosti, pa turistična društva, oziroma še vsi tisti, ki jim je veliko do urejenega okolja.

Da pa je naš namen dosegel svoje, je razvidno iz prijavljencev. Prijavili sta se krajevna skupnosti **Kozarje** in **Malči Belič**, dve dobritnici barjanskih osatov. V lanskem letu se krajevna skupnost Kozarje ni prijavila in morda so v tem letu uspeli temeljito očistiti okolje in veseli bomo, če jih bomo lahko v tem letu podelili blagajano.

Z prvim ocenjevanjem nameravamo pričeti v pričetku meseca julija, nadaljevali pa bomo v prvih mesecih septembra. Pred vsakim obiskom se bomo dogovorili posebej s predstavniki krajevne skupnosti in jih tudi pravočasno obvestili. In kakor je bila navada, bomo tudi v tem letu o obiskih sprotno obveščali občane v glasilu Naša komuna. In na koncu pogledimo, kdo se je v letošnjem letu prijavil na tekmovanje: **KK SZDL Kozarje**, **KK SZDL Polhov gradec**, **KK SZDL Škofljica**, **Turistično društvo Brezovica**, **Turistično društvo Rakitna**, **Turistično olepševalno društvo Rožna dolina**, **Turistično društvo Iška vas**, **KK SZDL Milan Česnik**, **Turistično društvo Turjak**, **Turistično društvo Podpeč – Preserje**, **KK SZDL Vič**, **Turistično društvo Rašica**, **Turistično društvo Trnovo** in **KK SZDL Malči Belič**.

Vidimo se na ocenjevanju!

»KMETIJE ODPRTIH VRAT« VABIJO

Ni ga čez domačega

»Glede na izredno razprostrtost naše občine, njeno raznolikost in hribovitost, kamor dostikrat zaide noga popotnika, smo se odločili, da mu v najodročnejših krajih odpremo gostoljubno kmetijo, kjer se bo lahko okrepčal in odžejal.«

Tako smo povedali pred dvema leti, ob slavnostno razglasitvi prvih dveh Kmetij odprtih vrat na Rakitni. Takrat smo bili začetniki in le počasi smo odpirali prve kmetije. Danes, po skoraj dveh letih se je kolese zavrtelo in lahko vam ponudimo 11 imen kmetij, ki vas gostoljubno pričakujejo.

Kožuh Antonija, Črni vrh 25, Polhov Gradec
Silva Kraševc, Selo nad Robom, p. Rob
Kozjek Stefan in Manca, Koreno nad Horjulom
Praznik Franc, Podsmreka pri Velikih Laščah
Sečnik Janez in Miloška, Setnik nad Polhovim Gradcem

Škof Janez, Bažna gora, p. Polhov Gradec
Marolt Janez, Selo 6, p. Polhov Gradec
Rus Ludvik, Srednji vrh 11, p. Polhov Gradec
Trobec Alojz, Setnik 20, p. Polhov Gradec
Malovrh Jernej, Setnik 34, p. Polhov Gradec
To so imena kmetij, kjer vas bodo postregli s pravo domačo hrano in z zvrhano mero gostoljubnosti.

Pa dober tek!

MOJCA ČERNE

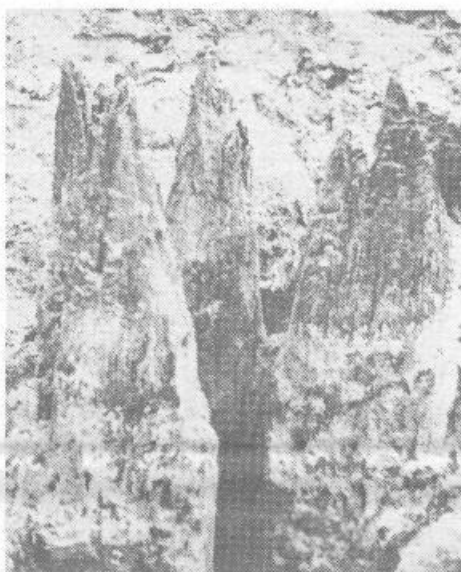
Barjanski utrinki

Ob vsakokratnem ponovnem vračanju na barje, ko se mnoge značilnosti kažejo v vedno novi luči in se dograjajo vtise iz predhodnih obiskov, se polagoma dojema vso enkratnost pojavov, ki se dotikajo raznolikosti življenja. Bodisi ob opazovanju naravnih pojavov, ali pa ob pogovorih z ljudmi, se polagoma razgrinja vsa dotlej prikrita kulturna in zgodovinska dediščina, značilna za to območje. Plečnikova arhitektura oklepa reko v stari Ljubljani. Veliki mojster je uporabil pri oblikovanju zapornice v Mostah stare egipčanske motive. Reliefne podobe najdejo svoje vzore v preteklih tisočletjih, ko so ob Nilu gradili piramide in je voda tedaj, tako kot danes, pomenila izvir življenja. Iz obdobja, ko so nastajale piramide, so najdišča v barjanski šoti, ko so postavljali stavbe na koleh. In če si ogledamo gradbišča današnjih stavb na barjanskih tleh, znova strmimo, kako stroji potiskajo v mehka tla debela drevesa na katerih potem postavijo temelje.

Kmetje nalete pri delu na polju še vedno na predmete iz preteklih tisočletij. Bagerist najde ob izkopu kanala značilno podkev turškega konja. V marsikateri hiši na barju hranijo del opreme iz preteklega stoletja, ko so še čolnarili po Ljubljani. Veslo, veriga

za vleko čolna, del čolnarskega oblačila. Končno nalete pri kopanju jarkov za odtok vode na čoln, zakopan v šoti. Pri mostu v Podpeči se ob nizki vodi prikaže rob velikega tovrnega čolna, ki se je v tem stoletju potopil, naložen s kamenjem iz podpeškega kamnoloma. Kot začarano deluje staro barje pri Goričici. Breze, vresje in mehka šotna tla, ki zanihajo, če se človek sunkoma premakne. Pri mnogih hišah hranijo značilne trioglate lopate na ravnih ročajih, s katerimi so še pred desetletji rezali šoto. Tu so še zakrita obrobja, kot recimo pri Bevkah, kjer je ob robu gozda prikrito manjše jezero, ki je ohranilo vse značilnosti pravega barja. Nenavadno razburkane so pomladne selitve ptic, ki se poženejo na poplavljeni področja. Pod črnicco počivajo ostanki starih kolišč. Ob vožnji po reki so v bližini zaselkov in vasi še vedno ohranjeni ostanki tovrnih pristanišč in pomolov.

Človek nehote pomisli, da bi bilo mogoče vse te drobce vtisov, te predmete, ki so raztreseni po vaseh ali dostopni ob krajšem sprehodu, nekako zbrati na enem mestu. Nehote se vsili misel, da je morda kje ob reki zapuščen hiša, ki bi jo bilo možno preurediti in zbrati v njej te predmete. Od načina gradnje, od minevanja posameznih

Arheološko najdišče na Ljubljanskem barju

zgodovinskih obdobja, od dogodkov, ki so se odvijali v bližnji preteklosti in so zapustili sled v zemlji ali ob reki, do predmetov, ki bodo počasi razpadli na senikih in v hlevih, morda bi se po premisleku našel način, da se marsikaj ohrani in prikaže bodisi v zbirki ali na izletu. Morda bi prav tak način popestril precej reven poletni utrip. Vožnje z ladjo za

prevoz turistov, kakršno že imajo pri Ljubljanskem rekreacijskem centru, se lahko poveže z obiskom zanimivosti, ki so dostopne ob vsakem trenutku. Morda je zaenkrat še preveč ambiciozni razmišljati o muzeju barjanske kulture, ki naj ohrani vsaj del kulturno zgodovinske dediščine, predno jo dokončno uniči z ob časa, morda o nekakšni kombinaciji muzeja na prostem in stalne zbirke v avtentičnem okolju.

Navrgli smo pač nekaj misli, ki so se same po sebi utrile ob delu pri snemanju filma o barju. Nadalje je to misel možno razvijati v okviru turističnih društev. Upoštevajmo pač, da bodo tudi turisti, ki bodo drveli po novi avtocesti čez barja, ali vsaj nekateri med njimi, želeli spoznati posebnosti okolice Ljubljane. Vprašanje je samo, če bomo znali vse te zanimivosti dostojno predstaviti in povezati v obliki nekega doživetja. Sodobni turist bo namreč vedno bolj želel poleg obiska dežele v kateri se nahaja, pogledati tudi svoje vedenje o svetu v katerem se je znašel. Nam pa lahko vsa ta doživetja obogate naš vsakdan.

Tekst in foto: BORIS VIŠNOVEC

Srečanja v naravi

April je. Kače se ženijo. Naj povem svoj doživljanje.

Dolga leta sem hodila vsako jutro od doma v šolo. Spremljal me je pes. Prelep jutranji sprehod spomladi! Že dobro sredi poti zaslišim čuden šum, nepoznan šum. Obstanem. Kaj more to biti?

Kar se pridra po redkem gozdičku blizu mene kačja svatovska družina. Naprej s ponosno dvignjeno glavo belouška, za njo pa najmanj šest ženinov v gosjem redu. Ves svatovski sprehod izgine v luknjo pod košato smreko. Kako spoštljivo sem poslej hodila mimo tiste smreke, ki čuva v svojih nedrjih tako čudovita dogajanja.

Tisto pobožje je pravi eldorado za kače, posebno modrase. Dosti sem jih srečala, pa so mi prizanegli. Ker jim tudi jaz nisem nič hotela. Bil je 6. marec. Sneg je ležal samo še v posameznih lehah v osovju. S pasjo tovaršijo vandram v lepem sončnem jutru po kolovozu. Kar imam občutek, da me nekdo gleda. Obstanem, iščem z očmi – in glej: pod leskovim grmom nad potjo se sonči ljubezenski par modrasov.

Kako je braziliskin pogled kač prodirljiv, da mu žrtve brezpogojno sledijo v žrelo. Midva s psom sva bila prekrepek zaloga! To motrenje se je ponavljalo tri dni, pa mi je bilo tega špasa dovolj. Na povratku domov vržem kamen v grm. Modras se je vrgel visoko na cesto. Slišala sem, kako so kače maščevalne in kako se mečejo po zraku, da ujamejo žrtev. S psom sva zdirkala za prvi ovinek, kjer sva se šele oddahnili. Ampak drugo jutro sta modrasa še vedno tam. Tega mi je bilo dovolj, pa sem po pouku vzela s seboj fantičke – pastirčke, ki so takega posla vajeni, da so pokončali modrasa in ga pokopali na šolskem vrtu. Samica je potlej sama poležavala pod grmom. Fant iz njive mi je hotel pomagati, a jo je zadel samo po repu in je izgubil v rov. Ni je bilo več na spregled.

Šele čez dolgo let sem brala, da kačo najzanesljivejšo pokončaš z udarcem po repu, ker ji uniči živčni sistem in taka usoda je doletela žalujočo ostalo modrasinjo.

Pa kako so kače zaverovane v svoje ženitovansko tekmovanje, da jih prav nič ne zmoti v njihovi ekstazi. Dva modrasa se dvobojujeta za samicco, ki zamaknjeno čaka na izid tekme. Kar brez odpora je moj mož vse tri pobral v precep. Divje so spuščali strup po palici, dokler jih nisva dala v špirit – izredno lepe eksemplare – za učilo v šoli.

JUSTINA JAGODIČ

NAŠA ANKETA

Kaj ponuditi tujemu turistu?

Turistična sezona je tu in z njo tudi običajni hrušč in devizna vročica, ki jo spremlja. Podeljeni bodo pri obilni turistični pogači kajpada tudi to pot potegnili le krajši konec, saj se bo večina tujih turistov raje kot k njim usmerila k morju, bodo pa morda zopet tisti jeziki na tehtnici, ki bo odločil končno turistično bilanco.

In kam napotiti tujega turista, če bi ga slučajno zaneslo v vaš kraj? O tem smo se pogovarjali z nekaj našimi občani in njihovi odgovori so bili prav presenetljivi: skoraj vsakdo bi našel zanj kako zanimivost v domačem kraju.

Alenka Bradeško, učenka OS iz Polhovega Gradca:

»Tu pri nas v Polhovem Gradcu bi tujec vsekakor prišel na svoj račun: tu je slikoviti Stari grad, pa grajski park, Neptunov vodnjak in Blagajev spomenik, po katerem se imenuje

cvetlica blagajana. Kolikor bi ga vleklo v hribe, pa bi se lahko podal na Grmado ali Lovrenc ali pa preprosto sedel za mizo pri Pratkariju, kjer imajo odlično sladoled. Za zdaj se tuji le bolj poredko ustavljajo tu, ker pač še ne poznajo dobro kraja, upam pa, da bodo njihovi obiski sčasoma postali pogostejši.«

Slavka Justin, gospodinja s Suhega dola: »Z ozirom na to, da tu gori poteka loška transverzala, včasih dobimo kako manjšo »posiljko« tujcev. Prihajajo pa Italijani na penzion h kmetu Sedeju, ki se ukvarja s kmečkim turizmom. Če bi sama srečala tujega turista, torej dileme ne bi bilo: poslala bi ga naravnost k Sedeju. Kakih drugih turističnih zanimivosti pa po mojem tu gori ni.«

Ivan Hudnik, glasbenik s Hruševa: »Kam da bi napotil tujega turista? No, najbrž bi mu svetoval kmetijo pri Jarcu na Gaberju, kjer se ukvarjajo s kmečkim turizmom. Tam imajo domače jedi, zvečer pa igra harmonika in sploh je pravo domače vzdušje, ki razkriva svojsko elementarnost te doline. Brez pomena bi namreč bilo, da pošiljam turista v kak Holiday Inn v Ljubljano, ker je tega najbrž že do grla sit. Z veseljem pa bi ga peljal tudi na kako gasilsko

veselico ali mladinski ples, pač odvisno od njegovih let. Vsekakor pa bi prišel na svoj račun tudi ob tradicionalnem nogometnem turnirju »Encijan«, ki ga vsako leto pripravljamo tu na Dobrovi. Nasploh mora biti naša dolina zanimiva za tujca že če se samo pelje skoznje.«

Simona Dimic, učenka Srednje naravoslovne šole iz Murgel:

»Za tujce bi bilo tu v Murglah najbrž še najbolj zanimivo novo teniško igrišče, ki smo ga zgradili z lastnim delom. Seveda bi jim to tudi povedala. Lahko pa bi tudi občudovali lepo urejene vrtove ali kako drugače uživali radosti, ki jih nudi mestna periferija. Sama s tujci še najlaže kontaktiram v angleščini, ki jo še najbolje obvladam, medtem ko se nemščine šele učim.«

Janez Rihar, ključavničar z Dobrove:

»Dokler ne bomo imeli tu odprte nove gostilne, bi tujca najbrž povabil kar k sebi. Napotil pa bi ga tudi h Kavčiču na Drenov grič, ali pa na Robež na Katarino, kjer oživlja kmečki turizem. Tam gori bi bilo tudi naravnih lepot, ki se je jih tujci še posebej veselijo.«

BRANKO VRHOVEC

